

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput CXXIV. Simoniacè accepta sunt restituenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

mortis spiritualis plurimorum, ipsos seducendo, in errorem mittendo, suadendo ut consentiant, &c. ut patet in Hæresiarum, discordiarum authoribus, virgines seducen-
tibus, mandantibus, vel conculentibus homicidia, &c.

CAPUT CXXIII.

Qui vi, fraude, vel seductione Novitium abduxit à Religione, in qua profiteri medibatur, ex justitia non tenetur loco ipsius eam ingredi; tenetur tamen ipsi Novitio pro posse compensare spirituale damnum, sicut & Religioni damnum temporale inde secutum, pro valore spei quæ temporale commodum ex ipsius donatione, vel industria expectabat.

1190 **I**ta Scotus citat q. 3. in solutione ad 3. Rebellius l. 4. q. ult. Malderus tr. 8. dub. 3. Wiggers tr. 4. c. 3. dub. 4. n. 12. Matrius disp. 8. q. 1. a. 2. Franciscus Generus Th. Mor. to. 6. tr. 8. c. 5. Quia suâ seductione Novitium injustè damnificavit in spiritualibus, & Religionem in dictis temporalibus. Quemadmodum ergo qui vi, vel fraude Titium impedivit, ne per testamentum Caji hæres vel legatarius institueretur, ipsi restituere tenetur pro valore spei, quâ hereditatem vel legatum expectabat; ita similiter, &c. Et ratio à priori est, quia Religio, & homo quilibet à natura jus habet, ne vi, vel fraude damnificetur, vel bono aliquo spirituali vel temporali privetur.

1191 Quod tamen ex justitia non teneatur loco ipsius Religionem ingredi, nec alium loco ipsius substituere (ut putat Paludanus, fecisseque dicitur Raymundus, Generalis Prædicat.) ratio est, quia status Religionis, utpote status perfectionis, qui solis liberis actionibus acquiritur, omnino liberè debet acceptari, nec par est ad eum ex delicto cogi; sed æquum est, ut voluntate spontaneâ quisque illi se tradat, juxta illud: *Voluntariè sacrificabo tibi*, Psal. 53. Quod ad præsens intentum citat Nicolaus Papa can. *præsens* 20. q. 3.

1192 Siquis verò Novitium, absque vi & fraude, solo consilio retraxisset à Religione, vel juvenem, meditantem ingressum in Religionem, ab ingressu, suis suasionibus, abque ulla fraude & violentia revocasset, abque rationabili causa non teneretur aliquid restituere. Quia nihil contra justitiam fecisset. Imò laudabiliter fecisset, si justa & rationabili de causa id fecisset, v. g. eò quod Religioni ineptus esset, vel ibi non esset regularis disciplina, vel ibi invidia, & mundana vigeret politia, ambitio, &c. Quo casu veræ charitatis actum esse plerique censent, ab ingressu talis Religionis juvenem revocare. Siquis ergo averteret aliquem à Religionis ingressu, non simpliciter, sed ab ea ubi dissolutè vivitur, intendens providere salutem illius, in nullo tenetur, inquit S. Anto-

ninus p. 2. tit. 2. c. 2. §. Plura hæc de re videri possunt apud Sotum lib. 4. de justit. q. 6. a. 3. & Sylvium to. 3. n. 22. q. 62. a. 2. q. 2.

CAPUT CXXIV.

Simoniacè accepta sunt restituenda.

1193 **I**mprimis restituendum est pretium, pro conferenda re spirituali acceptum. Quia injustè est acceptum, & injustè retineretur: cum desit justus titulus illud accipiendi, & retinendi: neque enim pretium gratis datur, sed tamquam retributio pro re spirituali; per consequens tamquam commutatio rei temporalis cum spirituali. Atqui res spirituales temporali pretio non possunt commutari. Deinde Collator non est dominus rei spiritualis, sed solus Deus. Igitur res spiritualis à Collatore vendi non potest. Cum ergo nemo fiat dominus pecuniæ acceptæ pro rebus quæ vendibiles non sunt; nemo per consequens fit dominus pecuniæ acceptæ pro re spirituali, quam vendere non potuit.

1194 Secundò, retineri etiam non potest beneficium, interventu pecuniæ acceptum: quia, ut sanctus Thomas ait 2. 2. q. 100. a. 6. *nullus potest licitè retinere id quod contra voluntatem domini acquisivit, puta si aliquis dispensator de rebus domini sui daret aliquid contra voluntatem & ordinationem domini sui, ille qui acciperet, licitè retinere non possèt. Dominus autem, cujus Ecclesia Prælati sunt dispensatores & ministri, ordinavit ut spiritualia gratis darentur, secundum illud Matth. 10. "Gratis accepistis, gratis date." Et idè qui muneris interventu spiritualia quacumque assentitur, ea licitè retinere non potest.*

1195 Tertiò, hoc quod dixi restituendum esse pretium acceptum pro beneficio ecclesiastico alteri collato, vel resignato, colligitur ex cap. *de hoc autem* de simonia, & cap. *siquis dator* 1. q. 3. Nec retineri posse beneficium simoniacè acceptum, sed necessariò esse dimittendum, expressè habetur extrav. *cùm detestabilis* de simonia (ubi & dicitur restituendos esse omnes fructus ex hujusmodi beneficio perceptos) & utrumque istud non solum verum est jure ecclesiastico, verum etiam jure divino & naturali; ac per consequens obligat etiam ante sententiam Judicis. Ita contra Navarrum, Toletum, Covarruviam, Victoriam, S. Thomas 2. 2. q. 32. a. 7. dicens, quòd in simonia, tam dans, quam accipiens, peccat contra justitiam legis divinæ, idèdque pretium per eam acceptum non possit ille qui accepit retinere. Ita etiam Adrianus quodlib. 9. conclus. 3. Molanus Theol. Pract. tr. 2. c. 43. Cajetanus q. 100. a. 6. Dom. Sotus l. 9. q. 8. a. 1. Sylvius q. 100. a. 6. Estius in 4. dist. 26. §. 18. id probans (sicut & S. Thomas supra) ex hac Domini sententia, *Gratis acci-*

*pistis, gratis date. Necnon hâc ratione, fundatâ in jure naturali: quia qui rem tali modo accepit, non est factus ejus rei dominus. Neque enim ibi transfertur dominium eo modo quo transferri potest & debet. Nam cum Ecclesiasticum beneficium vendibile non sit, fieri non potest, ut per venditionem in potestatem alterius transeat, sed tantum per gratiam donationem, vel collationem. Inde consequens est, ut ne pueri quidem simoniacè sibi à parentibus acquisita beneficia licite revocent, etiamsi ipsi in acquirendo beneficio fuerint extra omnem culpam. Siquidem restitutio non tam parva est peccati, quam legis naturalis vinculum, seu effectus acquisitionis injuste, & naturâ suâ invalida. Unde sanctus Gregorius Magnus can. *si quis* 1. q. 1. *si quis* (inquit) fraudulento munusculo episcopalem, seu sacerdotalem dignitatem acceperit, & in vita sua non sponte reliquerit, eumque insperata mors poenitentem non invenerit, procul dubio in aeternum peribit.*

¹¹⁹⁷ Si objicias cum subtili Recentiore disp. 21. n. 23. pretium pro re spiritali, ut temporaliter fructifera, acceptum, stante æqualitate inter pretium, & valorem fructuum, non esse contra iustitiam naturalem, adeoque pretium illud jure naturali non esse restituendum. Aliàs Papa super hoc non posset dispensare.

Respondeo injustitiam quæ hîc committitur, non peti ex inæqualitate inter pretium & valorem fructuum, sed ex eo quod sit pretium rei invendibilis. Jus verò ad fructus illos invendibile est, quamdiù Papali autoritate separatum non est à spiritali titulo, ex quo provenit; sine quo proinde vendi non potest, ut optimè declaratur can. *si quis objecerit* 1. q. 3. *si quis objecerit, non consecrationes emi, sed res ipsas, quæ ex consecratione proveniunt, penitus desipere probatur...* Nam quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit. De Papa dicitur num. 1201.

¹¹⁹⁸ Quartò, pretium simoniacè acceptum, sistendo in jure naturali, reddi quidem deberet ei à quo acceptum est: quia cum dominium illius translatum non fuerit in accipientem, mansit apud dantem. Juxta sanctum Thomam tamen 2. 2. q. 32. a. 7. & q. 62. a. 5. ad 2. ex dispositione Ecclesiæ, in poenam simoniæ, piis usibus est applicandum. Ita colligitur ex cap. *de hoc autem de simonia*, ubi dicitur, *Regem & Principes restituere debere Ecclesie Exoniensi, quæ ab Episcopo acceperant, ut ejus electioni assentirentur: cum ea sine gravi salutis sue periculo retinere non possint.*

¹¹⁹⁹ Quintò, beneficium simoniacè acceptum, nisi adsit dispensatio, relinquendum est in manibus Collatoris: cum collatio simoniaca ex dictis naturâ suâ sit invalida. Et ita Doctores communiter tradunt in cap. *dilectus* de simonia, & extrav. *cum desestabilis* eod. tit.

Sextò, etiam simoniacæ electiones ad officia ecclesiastica sunt ipso jure nullæ, cap. *nobis* de simonia: taliter proinde electus, invalidè est electus; per consequens officium non potest sine gravi salutis suæ periculo retinere; sed in conscientia tenetur dimittere, etiamsi unius solum eligentis votum munere comparasset, ut habetur ibidem. Sed hoc postremum solum de jure ecclesiastico.

Septimò, non solum simoniacus realis, sed etiam mentalis, si non sit purè talis (quia scilicet intendit quidem simoniacè aliquid dare, vel accipere; nihil tamen exterius dedit, vel accepit: quia beneficii v. g. venditorem non invenit) sed sic ut aliquod temporale dederit, vel acceperit pro beneficio, vel alia re spiritali, abique ullo tamen pacto; talis (inquam) tenetur ad restitutionem, ut docent S. Thomas, Adrianus, Molanus, Elius, Sylvius, Boudartius, Natalis Alexander, & alii, contra Petrum Navarram, Fagnanum, & plures alios Canonistas. Et probatur 1º. ex can. *si quis* 1. q. 1. cujus verba retulimus n. 1195. ibi namque Gregorius Magnus ad restitutionem obligat eum qui fraudulento munusculo ecclesiasticam dignitatem accepit. Fraudulentum verò munusculum, in sensu magis naturali & obvio, est illud quod nullâ conventionem præviâ, quasi ex mera, gratuitaque liberalitate datum est; ideò tamen aliquo modo fraudulenter: quia datum, vel acceptum est animo per illud dignitatem illam assequendi, sive ut intuitu ipsius, dignitas illa, vel beneficium ecclesiasticum ipsi conferretur. 2º. quia usurarius mentalis, qui aliquid supra sortem ob mutuum abique ullo pacto accepit, tenetur ad restitutionem, uti colligitur ex cap. *confusio* de usura; pari ergo ratione simoniacus mentalis: tam enim iste, quam ille, aliquid pretio æstimabile accepit pro re quæ non est pretio æstimabilis: usurarius utique pro mutuo (quod pretio æstimabile non est supra sortem;) simoniacus pro re spiritali, vel saltem pro commodo temporali ei annexo, ex Dei ordinatione inseparabili à spiritali.

Opponitur quidem Gregorius IX. cap. *mandato* de simonia, ubi videtur innuere simoniacos mentales, qui absque omni pacto aliquid dederant, & acceperant pro re spiritali, per solam poenitentiam Creatori suo satisfacere debere. Sed Gregorius IX. non opponitur Gregorio Magno, nec assertioni nostræ. Quod enim ibi dicit, dicit, suppositâ dispensatione, quâ dispensat cum Monachis simoniacè admisis in Monasterium, ut illud (emissâ ibi validè professione) dimittere, & ad aliud, ad agendam poenitentiam detrudi non compellerentur, uti compellebantur secundum jura. Dispensat item cum Monasterio, ut pecuniam acceptam restituere non teneretur, sed eam posset sibi in usus pios applicare. Sic verò dis-

dispensando cum Monachis & Monasterio, satis innuit eos contra justitiam peccasse, dispensationeque indignasse, ut à restitutionis obligatione liberarentur. Et quia pecunia, simoniacè accepta, restituenda est Ecclesiae, cujus bonorum summus dispensator est Papa, potest ex justa causa eam assignare illi ipsi, qui injustè accepit.

CAPUT CXXV.

Beneficiari, non implentes officia beneficiorum suorum, ad fructuum restitutionem tenentur pro rata.

1203 **R**atio est, quia beneficium, sive jus percipiendi fructus, non datur nisi propter officium, cap. *quia per ambitiosum* de re script. in 6. Ille ergo qui non implet officium, jus non habet ad percipiendos beneficium fructus. Jure proinde eos retinere non potest.

1204 Hinc Parochi absentes à Parochiis suis (juxta Concilii Tridentini sess. 23. de reform. c. 1. decretum) pro rata temporis absentiae fructus suos non faciunt; nec totà conscientia, alià etiam declaratione non secutà, illos sibi detinere possunt; sed tenentur illos fabricae Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare, uti declarat ibidem.

1205 Nec sufficit, quòd in Parochiis suis praesentes sint corpore, nisi oves suas agnoscant, pascantque Sacramentorum administratione, verbique divini praedicatione, & in caetera pastoralia munia incumbant: quia, ut optimè Synodus Ebroicensis anni 1576. *scimus in residentia Curatorum potius requiri persona industriam & diligentiam, quam corporis in eodem loco desidia & inertiam; acque inter residentes numerandos potius, qui absentes corpore, spiritu, & assiduà speculatione gregi invigilant, quam qui praesentes corpore, seipsum pascent potius, quam gregem, cui scanaalo sunt.*

1206 Canonici etiam, & quicumque in Cathedralibus, aut Collegiatis Ecclesiis dignitates, praebendas, aut portiones obtinent, ultra tres menses quolibet anno ab eisdem Ecclesiis absentes, juxta idem Concilium sess. 24. c. 12. primo anno privandi sunt dimidià parte fructuum, quos ratione etiam praebendae ac residentiae fecerunt suos. Quòd si iterùm eadem usi fuerint negligentia, privandi sunt omnibus fructibus, quos eodem anno lucrati fuerint.

1207 Et quia distributiones quotidianae tribui non debent, nisi iis qui Officiis adfuerunt, exceptis illis quos infirmitas, seu justa & rationabilis corporis necessitas, aut evidens Ecclesiae utilitas excusaret, cap. *consuetudinem* de Cler. non resid. in 6. reliqui, quavis collusione aut remissione exclusi, his careant, juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit consuetudinem, ubi additur, quòd qui aliter de distributionibus ipsis quidquam receperit, ad omnium restitutionem teneatur, idque extenditur Tom. II.

ad distributiones etiam pro anniversariis defunctorum recipiendas

1208 Sed quid si Choro quidem adsint corpore, sed Officii tempore fabulantes? Canonici in Choro confabulantes lucrari distributiones, docet Sanchez l. 2. Confil. c. 2. dub. 100. n. 2. *Iste enim* (inquit) *illis datur pro assistentia in Choro, & ut Choram suam praesentia auctorizem; sicut Clerici funus aliquod comitantes, licet confabulentur, licitè acquirunt stipendium: quia datur illis ut comitentur & auctorizem.* Sic ille; sed non sic Tridentinum sess. 24. c. 1. de reform. ubi sic: *Omnes verò divina per se, & non per substituutos, compellantur obire officia, atque in Choro ad psallendum instituto Hymnis & Cantibus Dei nomen reverenter, distinctè, devotèque laudare.* Ecce quomòdo eos oporteat Choro assistere ut distributiones licitè percipiant: utpote institutas ad promovendum Dei cultum, qui profectò fabulationibus in Choro non promovetur. Ineptà verò est Sancheziana comparatio: quia Canonici ad comitandum funus adhibentur honoris causa; Choro verò primariò interfunt, non honoris, sed orationis, & divini cultus reverenter ac devotè peragendi causa; quamquam nec illud videatur verum, Canonicos adhiberi ad comitandum funus solius honoris causa; imò etiam adhiberi videntur, ut pro defuncto orent, non ut fabulentur.

1209 Punctator etiam, sive ille cui ex officio incumbit notare eos qui absque causa legitima non assistunt Choro, tenetur ad restitutionem, si eos non notet. Quia causa est quòd distributiones absentibus dentur, quibus non debentur, cum eorum praedicio, quibus jure debentur. Ipsis ergo de suo tenetur restituere; sicut & ille qui distributiones solvit, si solvat iis qui notati sunt à punctatore, juxta illud Concilii Mediolanensis IV. sub sancto Carolo Borromæo tit. de distributionibus: *Distributiones dividens non solvat iis qui notati sunt à punctatore, sed iis qui eas de suo tenentur Ecclesiae restituere.* Quare iste tenetur, nisi quia solvit iis quibus distributiones non debentur? At punctator causa est quòd ipsis solvantur. Tam ergo peccat contra justitiam, quam distributor: tam ergo punctator restituere tenetur, quam distributor.

CAPUT CXXVI.

Quicumque habens beneficium ecclesiasticum, cum Cura, vel sine Cura, si post sex menses quam illud obtinuerit, divinum Officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omisse recitationis Officii, & temporis, suos non facit; sed eos, tamquam injustè perceptos, in fabricas Ecclesiarum hujusmodi beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare tenetur.

1210 **V**erba sunt Pii V. Constitutione 135. in quibus innovat id quod Leo X. in